

tudi po napravljenem strelovodu lahko vjame in odpelje po železni šini v zemljo, da nikomur ne škoduje.

Novice.

Iz Trsta. „Ilirski Primorjan“, podučiven, omikaven in kratkočasen list za slovensko ljudstvo. — Tako bi se imenoval list, ki bi ga jest rad na svitlo dajal v prihodnjem letu vsak mesec dvakrat na eni polji čednega popirja. Plačilo bi znašalo zanj v Trstu in v njegovi okolici le en goldinar in dvajset soldov na leto, tedaj 10 soldov na mesec in 5 soldov za vsak list posebe, zunaj Trsta in njegove okolice pa 1 gold. in 44 sold. na leto, ali 12 soldov na mesec in 6 soldov za vsak list posebe. Pač majhen strošek!

Njegov zapopadek bi se natančno in ojstro ravnal po razumni moči, in pa po pravi potrebi našega ljudstva. Pisal bi se prosto, sicer pa v čistem slovenskem jeziku, bistro, razumljivo in primerno naravi našega lepega, gladkega in bogatega jezika, kakor se tudi spodobi. Kar se tiče državnih reči ali politike, bi se govorilo le o tem, kar je bolj znamenitega in znanja vrednega, pa vselej prav jasno in po domače. Objavljale bi se marsiktere novice, važniše, podučivne in tudi kratkočasne, pa ne predolge pripovedke in pesmi nove in pa tudi stare našemu ljudstvu morda še neznane. Pisalo bi se večkrat o poljedelstvu, gospodarstvu, obrtništvu, zdravstvu, popravljenju našega, tu in tam še zmirom spačenega jezika, kakor tudi o cerkvenih in šolskih zadevah i. t. d. Bolj važne reči, ki jih ljudstvo težko razuméva, postavim, natorne (naravne) prikazni, ena ali druga važna in koristna znajdba, in še druge, bi se razjasnovale na tanko v primernih vprašanjih in odgovorih, to je v dvogovorih med nekim učenim gospodom (Slavoljubom) in med neučenim, pa radovednim kmetom (Metevžem), ktereга bi uni lepo podučeval. — Po tem takem bi se ta list lahko rabil ob priložnosti tudi v šolah, zlasti nedeljskih, in bi sploh bil pripraven za več odraščeno mladino — to nado naše prihodnosti.

Ker pa izdavanje omenjenega lista mi je le mogoče, ako se poprej oglasi zadostno število bravcev (čitateljev), da se opravljajo stroški, se čutim prisiljenega iskati in zagotoviti si prej po njih zdatne podpore, da ne delam v en dan ali na srečo, in pa morebiti — sebi v škodo. Ljubi domorodci! vtisnite si dobro v srce, kar sem dozdej rekel. (Gotovo! Vr.) Premislite daleč, da po nesreči med našim ljudstvom še premalo, in po nekih krajih clo prav nič se ne bere sedanjih slovenskih listov in kakih si bodi drugih spisov ali knjig (uzroki te žalostne prikazni so razni, pa dobro poznani in očitvidni!), in pa da zlasti ravno zategadel še vedno temá nevednosti v važnih zadevah obdaja in zagrinja kmete našega slovenskega naroda. Prevdarite, vas prosim, vse to, in premislite poslednjič tudi, da se mora zares vsakemu Slavjanu žalostno pozdevati, ako vidi, da v tukajšnjem mestu, ktereга imé je pač slavjanskega izvira, in ktereга okolica je čisto slovenska, ravno kakor so tudi meječe se ž njo bližnje dežele, izhaja mnogo listov

v raznih jezikih, da pa tu v kakem slavjanskem še enega ni! Al ni to morda velika sramota za Slavjane sploh, in pa posebno za Slovence tržaške okolice? Kolikokrat se je sicer že govorilo o tej gotovo tehtni zadevi, in vendar do zdaj je bilo po nesreči vse — zastoj! Ljubi domorodci! podpirajte me, in po tem napredek naše narodnosti, da se izpolni v omenjenem oziru moja, in pa želja še tudi drugih tukajšnih Slovencev. Naročite se tedaj, iščite še drugih naročnikov, in dajte mi jih pa brž ko bo mogoče na znanje. (Pisma se bodo oddajale za-me v Trstu pod napisom: „Giovanni Piano presso il famiglia della Scuola maschile all' Acquedotto“, ali pa „in casa Svetina N. 28 I. piano Via Farnedo in Trieste“). Pošiljajte mi, če je le mogoče, tudi kak primeren sestavek, zlasti kako lepo pripovedko, kako važno novico, kako posebno pesem, ki se poje med ljudstvom, ali kaj družega, ki bi vtegnilo zanimati bravece. — Prosim tudi ob enem, naj se mi naravnost, in brez nobenega pomislika pové, če bi se v listu kake reči pogrésalo, da se temu v okom pride. Vam se priporočam. — Z Bogom!

Ivan Piano,

Senošičan, učitelj v tržaški okolici.

Iz Teržiča. (Slavnemu deželnemu zboru in ljudskim učiteljem v predvarek.) Sveto leto je in sveti adventni čas, čas, da si nabiramo nezvenljivih zakladov. Kakor je že v stari zavezi v svetem letu sila pojenjala in se sprava povsod oznanovala, tako naj bi zasvetila tudi že skoraj našemu šolstvu mila zarja boljših časov; gotovo si želi vsak učitelj manj ali več kakega polajšanja, pobjljška ali kake podpore, ki je še do zdaj pa brez vspeha pričakuje. Kar se do zdaj ni moglo ali ni vedilo na bolje obrniti, je pa zdaj prav lepa prilika, da se po zgledu sosednjih dežel tudi nam učiteljem kaj dá; v ta namen naj bi se s posebno prošnjo do deželnega zbora obrnili, naj bi nam on pripomogel do tiste dobe samostalnosti, da bo ložeje dihalo šolstvo sploh in učiteljstvo posebej.

In s tem si slavni deželni zbor lahko postavi naj gotovši spominček, ki ga bo na veke slavil.

Koliko prosto diha učitelj, vsak zvé, če položi roko na serce, ki ima opraviti s terdim kmetom, gosposko in pri vsem tem še z vsakdanjimi težavami, ki mu jih vzrokuje pičla, negotova plača in dragi časi. — Pri tem pa naj bolj veljá: „kjer ni tožnika, tudi ni sodnika“.

Da se naša reč kaj zboljša, prosimo in terkajmo neprenehoma, sej: „kdor sprosi, svobodno nosi“.

Prošnja naj bi obsegala nekako sledeče točke in po okolnostih kraja še kaj več, sej vsak kraj ima posebne potrebe in pomanjkanja:

1. Naj bi slavni deželni zbor poskerbel, da bi se saj tam, kjer se več ko eno uro podučuje v nedeljski šoli, določila in dobivila primerjena plača.

2. Naj bi se šolski denar (Schulgeld), kjer drugače ni mogoče plače določiti, pri davkarstvu pobiral in učiteljem izplačeval. —

3. Naj bi biro, kjer bi le moč bilo, spremenili v denar in pri davkih odrajtovali, da ne bo učitelj berač še za naprej, kakor je bil do zdaj.

4. Naj bi se poskerbelo, da bi se denar, ki ga sim ter tje učitelj sam more od hiše do hiše pobirati, davkom pristel, da bi bilo tako pomagano učitelju in srenjčanom.

5. Naj bi se meznarija kolikor moč ločila od učiteljstva, da učitelj ostaja pri svojem opravilu.

6. Naj bi kolikor moč kmali preskerbeli tam, kjer še trije učitelji učijo v glavni šoli, da še četerti pride na svoje mesto.

7. Naj bi šolsko poslopja imele tudi stanovanje, kjer ga še ni in zraven primeren vert, da bi se mladina mogla djansko podučevati v sadjereji, in da bi učitelju ne bilo treba stanovanja drago plačevati in daleč v šolo capljati.

8. Da bi bili učitelji zares národní učitelji, naj bi se tudi mislilo na „učiteljsko semenišče“; učitelji bi bili boljše podučeni in bi z dušo in s telesom živeli za šolstvo, da bi narod potem zmíraj bolj napredoval in se likal.

*L. Knific. *)*

Iz Polhovega graoča. — V predzadnjem listu „Uč. Tovarša“ smo brali dopis iz Zagreba, kateri mora vsakega učitelja zelo veseliti, ako ima le količkaj blagega sočutja do svojih sosednih sobratov. — Tamošnji učitelji so tedaj vstanovili lepo društvo, kakoršnega tudi slovenski učitelji že imamo; toda mnogo imamo še učiteljev, ktere še ni pregrela ljubezen do te dobrotne naprave. — Nekteri pravijo: „Jaz bi pristopil k tej družbi, pa kako, sej ne vem, kako je ž njo“. — Drugi zopet smehljaje pravi: „Kader se bom oženil, bom pa koj pristopil“. — Tretji se opira na §. 297. politič. šolskih naredeb, kateri vdovam in sirotam zagotavlja primerjeno podporo. —

Še veliko bi lahko povedal, pa dobro vém, da tudi ti, „Tovarš“, si že marsikaj tacega slišal, — hočem tedaj samo še neki primirlejši povedati. — Pretečeno poletje sem obiskal nekega oženjenega učitelja. Pogovarjali smo se o eni in drugi reči, in tako pride tudi govor od naše „družbe“. Učiteljeva žena me popraš: „Prijatelj! koliko ste že plačali v to družbo“? Odgovorim ji: 44 gl.! Žena se na ta moj odgovor silno začudi, in pravi: „Jaz pa bi bila za taki denar raji kupila dva debela prešiča!“ — Odgovoril sem ji kratko in dobro, ali poboljšal je vender le nisem. Kaj praviš, „Tovarš“, k takemu govoru? *) — Taki ljudje skerbé le za en dan naprej, za prihodnost pa čisto nič! —

Gradaški.

Iz Ljubljane. Na vrata nunskega samostana je letošnji Miklavž prinesel obleke za ubožne učenke. Bog daj, da bi bilo še veliko takih usmiljenih Miklavžev!

— V Četertek 7. t. m. je Njih eks. novi c. k. deželni poglavar sprejemal ljubljanske učiteljstva, in je živo kazal, da je prijatelj šol in učiteljev. Slava!

— G. Fr. Gerbec, je zložil in v Pragi dal natisniti tri lepe božične napeve, ki so naprodaj pri Giontinitu in Kremžerju po 25 kr. Kdor hoče o božiču kako novo zapeti, naj jih kupi! —

*) Res je, če ne bomo vedno terkali, se nam ne bo odperlo. „Kdor je silen, naj več dobi“. Potrudimo se!

Vredn.

*) „Bob v steno.“

Vreda.